

“NARUQQUM” - ORTAKLIĞI HAKKINDA YENİ BİR BELGE

H. SEVER - S. ÇEÇEN

Anadolu-Asur arasında ticaret yolu ile bağlantı kuran tüccarlar ve yerli idareler, daha rahat ticaret yapma yol güzergahlarının güvence altına alınması için karşılıklı belirlenmiş şartlarla anlaşmalar yapmışlardır¹. Bu ticaret aşamasında, hem aile fertlerinin hem de değişik tüccar meslekdaşların sermayelerini birleştirerek oluşturdukları firmalar ortaya çıkmıştır². Firmayı ifade eden kelime olarak ya *Élbetum* yada *bet abi* kullanılmıştır³. Makalemize konu olan, kt n/k arşivi içinde çıkan ve *Laqep* adlı tüccarın yazmış olduğu n/k 1192 müze envanter numaralı mektup, firma kurulması ile ilgili bize yeni mesajlar vermesi bakımından

1. Belgelerin genel muhtevalarından bu tür anlaşmaların olacağı biliniyordu. Ancak, belgeler içinde yakın zamana kadar, başlı başına anlaşma metni tesbit edilememiştir. Modern adı *Tell Leilan* olan ve eski adı belgelerde *Abum* olarak bilinen merkezden Eskiasurca yazılmış, ama yer yer kırık olan uluslararası anlaşmayla ilgili ilk belge ortaya çıkarılmış ve J. Eidem tarafından “An Old Assyrian treaty from Tell-Leilan” adlı makale ile Fs. Garelli s. 185 vd., 1991’de yayınlanmıştır. İkinci olarak ise, hem kervan yolu ticaretini hukuki olarak düzene sokan hem de iktidarlar arası iyi niyet ve birbirlerinin idarelerini tanıma yönünden anlaşma şartlarının da yer aldığı yeni bir belge, S. Çeçen-K. Hecker tarafından “*ina mati-ka eblum*” adlı makale başlığı ile Vom Alten Orient zum Alten Testament, Band 240, s. 32 vd.’nda yayınlanmıştır.
2. Bu konuda bkz.: M.T. Larsen, *The Old Assyrian City-State And Its Colonies*, s. 92 vd.
3. A.g.k.’da yazar bu konuya yer vererek, hangi tüccarların firma halinde faaliyet gösterdiğini belirtmiştir. Bilinen bu tüccarlara yeni örnekler üzerinde çalışan Doç. Dr. S. Çeçen XII. Türk Tarih Kongresi’nde aile bireylerini tanıtmaya çalışmakta ve Ar.An II, s. 11 vd.’da “Usur-ša-İstar Est le Fils de Sargon, Roi de l’Ancienne Assyrie?” adlı makale ile yayınladığı *Usur-ša-İstar* ailesidir. Ayrıca yeni olarak C. Michel-P. Garelli tarafından *Tablettes Paléo-Assyriennes de Kültepe I* kitabı ile tanıtılan kt 90/k arşivi tüccarlarından *Šumi-abia* ve ailesi; E. Bilgiç-C. Günbattı tarafından yayınlanan kt v/k arşivinden *Ennum-Aššur* ve ailesi; S. Bayram-S. Çeçen tarafından yayına hazırlanmakta olan ve S. Çeçen tarafından aile hakkında Ar. An I, s. 43 vd.’da ‘mutanu in den Kültepe-Texten’ adlı makalede bilgi verilen kt 88/k arşivi sahibi *Pilah-İstar* ve ailesi; C. Günbattı-S. Bayram-S. Çeçen tarafından kısa zamanda yayına verilecek olan kt 92/k arşivi sahibi *Su-İstar* ve ailesi yeni arşivlerdir.

önemlidir. Ancak ilgili arşiv, bilindiği üzere *Usur-ša-Ištar* ve ailesi başta olmak üzere *Usupiškum*, *Ah-šalim*, *Usanum*, *Kurara*, *İlabrat-bani* gibi tüccarlara aittir. Mektupta baba adı kayıtlı olmayan *Laqep* ve ailesi ve mektubu yazdığı muhatapları hakkında daha fazla bilgi verebilecek bilgiye sahip değiliz. İlgili arşivden tesbit edebildiğimiz kadarı ile eğer irtibatları doğru kurabildik ise *Laqep* ile mektubu yazdığı *Aššur-taklaku* kardeş görünmekte, yani ikisi de *Aššur-malik*'in çocuklarıdır⁴. Dahası mektup yazılan ve isim sırasında 3. sırada görülen *Enna-su'en* de belgelerde yine *Aššur-malik*'in oğlu olarak kayıtlıdır⁵. *Laqep*'in mektup yazdığı şahıslardan Tab-Aššur ise bir belgede yine onun kardeşi olarak görülmektedir⁶. *Laqep*'in karısı ise Waliwali'dir⁷. Elimizde bulunan yayınlanmamış n/k 798 envanter numaralı belge, belkide hem ailenin dedesi olan Šu-Ištar'ı bize bilgi olarak sunması ve baba *Aššur-malik*'in 4 mina altını ile ilgili bir problemde oğullardan *Laqep*, *Enna-su'en* ve Tab-sila-Aššur'un geçmesi bakımından, konumuza muhatap belgemizle ilgi kurulabilecek değerdedir⁸. Bu aile şu üyelerden oluşmaktadır:

4. *Laqep DUMU Aššur-malik* geçişi için bkz: n/k 1717, 1-2 “*KIŠIB Lá-qé-ep DUMU A-šur-ma-lik*”; 78/k 182, 20-21 “*IGI Lé-qé-pi-im DUMU A-šur-ma-lik*”; Ayrıca CCT 6 45 c-d A:4; I 47,5; ICK 1, 121, 3-4; 138, 1-2; ICK 2, 76, 7; 77,2; KUG 9, 10-11.
Aššur-taklaku DUMU Aššur-malik geçişi için bkz: n/k 826, 2-3 “um-ma A-šur-tak-lá-ku DUKU A-šur-ma-lik
5. CCT 5, 31b, 15-16; CCT 6, 45 c-d A:2; Laster Guttman, 4.
6. Pa 25, 6.
7. ICK 2, 76, 7-9 “*Wa-li-wa-li DAM Lá-qé-ep DUMU A-šur-ma-lik*”.
8. 4 *ma-na KÜ.GI*
ša A-šur-ma-lik DUMU ŠU-I[štar]
a-na I-ku-nim ad-nu
iš-tí um-mí-a-ni-šu
- 5 É En-na-nim šu-mi
A-šur-ma-lik lá-áp-tù
4 *ma-na KÜ.GI* ša ki-ma
A-šur-ma-lik Lá-qé-ep
En-na-Sú-en₆
- 10 ù DU₁₀-sî-lá-A-šur
ša-bu-ú šu-ma
- k. A-šur-ma-lik
a-na I-ku-nim
- A.y. i-tù-ar
- 15 Lá-qé-ep En-na-Sú-en₆
ù DU₁₀-sî-lá-A-šur
ú-bu-bu-šu
IGI I-tur₄- -DINGIR
IGI Kur-ub-Ištar
- 20 IGI A-šur-iš-tí-kal

Šu-Ištar

Aššur-malik

Laqep   Aššur-taklaku   Enna-Su'en   Tab-Aššur
Waliwali (Laqep'in karısı)
Aššur-rabi (Laqep'in yeğeni)⁹

Eğer yukarıdaki bilgiler doğru ise, ele alıp işlediğimiz n/k 1192 envanter numaralı mektup aile içi bir *naruqqum* hesaplaşmasını gözler önüne sermektedir.

Belgenin 6-7. satırlarında ...*iš-tù MU.30.ŠE na-ru-qám a-dí-na-kum-ma* tabiri ile *Laqep*'in muhatabı *Aššur-taklaku*'ya 30 yıl boyunca sermaye verdiği anlaşılmaktadır. Ancak 12-16. satırlarda geçen cümleler, *Laqep* ve *Aššur-taklaku* arasında sermaye ve hesaplar konusunda problemler yaşandığını ortaya koymaktadır¹⁰. *Laqep*, *Aššur-taklaku*'ya hitaben, onun bekar olduğu dönemde sermaye verdiğini ve o zaman ne çocuğa ne kadına ne de erkek köle ve eve sahip olmadığını hatırlatarak¹¹, 30 yılın sonunda ise, artık evli-barklı, çocuklara ve kölelere sahip bir tüccar olduğunu ve büyük firma kurduğunu vurgulamaktadır. Öyle anlaşılıyor ki, *Laqep* bizzat kendisi yeni bir firma kurmak istemektedir. Firmada çocuğu kendisinin çekirdekten yetiştireceğini ve şehir hayatındaki ticari mücadele ve meşakkatlerin çocuk tarafından göğüslenebilmesini ona öğretmek istediğini belirtmektedir¹².

Yeni bir firma kurmak için paraya ihtiyaç vardır, ancak onun *Aššur-taklaku*'ya verdiği sermaye ve ondan elde edilen kar ortada yoktur, dahası *Aššur-taklaku* kasıtlı olarak parayı ve malları ödememek için, malı ve sermayeyi karısı ve oğlunun üzerine geçirttiği anlaşılmaktadır¹³. Bu durumu şahitler vasıtasıyla ispata

9. Bkz. Pa 25, 6.

10. *ma-áš-kà-na-tù-šu a-na É a-bi-a lu-kà-a-na-ma / É a-bi-a lu-kà-bi-it / a-na-ku / i-na KÁ / a-bu-lim lu-kà-áb-tá-ku / ù i-na kà-ri-im šu-u lu-kà-bi-it* Babamın firması için, onun hesaplarını ispat edeyim ki babamın firması alnı pak olsun, şehir kapısında ben alnı pak olayım ve karum'da da o alnı pak olsun!

11. *38-42) i-nu-mi na-ru-qám a-dí-na-ku-ni / me-er-am am-tám Ír^{dam} ú É^{tám} ú-lá ti-šu* “Sermayeyi sana verdiğim zaman, oğula, kadın ve erkek köleye ve firmaya sahip değildin”.

12. *16-18) É^{tám} le-pu-uš ù še-ra-am lu-ra-bi / a-na-ah-tám ša a-lim^{KI} / li-iš-du-ud* “Firmayı kurayım, çocuğu yetiştireyim ve o, şehrin geçmişine tahammül etsin!

çalışacağını, ispatlayamazsa, sermayeden dolayı kendisinin zor duruma düşeceğini ifade ederek, Asur şehrinde yaşayamayacağını dile getirmektedir¹⁴.

Kt n/k 1192

Açık kahve renkli ve yer yer gri alacalı bir tablettir. 10.2x6.3.2.6 ölçülerinde ve 63 satırlık bir mektuptur.

um-ma Lá-qí-ip-ma / a-na A-šûr-ták-lá-ku

Na-áb-Sú-en₆ / En-na-Sú-en₆

A-šûr-ma-lik ù DU₁₀-A-šûr qi-bi-ma

a-na A-šûr-ták-lá-ku / qi-bi-ma

5 *mì-nam / ma-da-tim lu-lá-pí-ta-a-kum*

a-hi a-ta be-li [a-ta iš]-tù MU.30.ŠE

na-ru-qám a-di-na-kum-ma / ta-ma-gar

war-ki-tám-ma ù-lá té-er-ta-kà ú-lá

na-áš-pí-ir-ta-kà / <i-li-kam> u₄-me-e MU.5.ŠE

10 *ú-ra-dí-a-kum ù tup-pá-am ha-ar-ma-am*

a-na ša ki-ma / ku-a-tí / a-dí-in um-ma

a-na-ku-ma / ma-as-kà-na-tù-šu a-na

É a-bi₄-a lu-ka-a-na-ma / É a-bi₄-a

lu kà-bi₄-it / a-na-ku / i-na KÁ / a-bu-lim

15 *lu kà-áb-ta-ku / ù i-na kà-ri-im šu-ut*

lu kà-bi₄-it / ù É^{tám} li-pu-uš

ù šé-ra-am lu-ra-bi / a-na-ah-tám

ša a-lim^{KI} / li-iš-du-ud / a-hi a-ta

be-li a-ta / a-na / u₄-um e-ta-ri-im

13. 40-42) *u₄-ma-am KÙ.BABBAR^{áp} na-ru-qí-a / a-na ša me-er-i-kà ù a-ší-tí-kà / ta-aš-ku-un-ma* "Benim sermayem olan gümüü, kendi oğlunun ve karının üzerine geçirtin".

14. 45-48) *šu-ma a-na a-wa-tim a-ni-a-tim lá ú-kà-i-in-kà / a-šé-er na-ru-qí-a / i-na a-lim^{KI} A-šûr lá a-ba-lá-at* "Eğer bu mesele için seni ispat edemezsem, benim sermayem olmamasından dolayı Asur şehrinde yaşamayacağım"

- 20 *et-ra-ni / É a-bi-a i-a-tám ù e-ta-mì*
ša a-bi-a e-té-er a-šu-mì ik-ri-bi ša
É a-bi-a ha-lá-aq i-na-ru-qí-kà
2 ma-na KÛ.GÌ a-na ik-ri-bi
ša A-šùr / ša a-bi-ni / i-lá-ak
- 25 *ù 3 ma-na KÛ.GÌ 5 GÌN.TA*
- k *ší-im-tám / 15 ma-na KÛ.BABBAR*
šé-bi-lam-ma / i-na ma-tí / A-šùr
ù ì-lí a-bi-a / ú-ša-lu-mu-kà-ma
- A.y *i-nu-mì / NÍK.KA^{si} / ta-du-nu*
- 30 *KÛ.BABBAR a-nim / i-na KÛ.BABBAR ù ni-me-li-šu*
li-is-hi-ir / KÛ.BABBAR / a-ni-ša-am
li-li-kam-ma / tup-pá-am ha-ar-ma-am
a-na ša kima / ku-a-tí la-di-in
i-a-am / mu-gur / a-dí A-šùr ú-ša-lu-mu-kà-ma
- 35 *NÍK.KA^{si} / ta-du-nu / šu-ma a-ni-a-tim*
la ta-mu-a / A-šùr be-el ik-ri-bi
lu i-dí / i-na ik-ri-bi ša A-šùr
É a-bi-a / ha-lá-aq i-nu-mì na-ru-qám
a-dí-na-ku-ni / me-er-am am-tám Ì^{dam}
- 40 *ú É^{dam} ú-lá tí-šu / u₄-ma-am KÛ.BABBAR^{ap}*
na-ru-qí-a / a-na ša me-er-i-ká
ù a-ší-tí-kà / ta-aš-ku-un-ma / a-na
e-pi-ší / šé-ta / ú-mì-im a-na Ha-kà
ta-ma-gar / ki-ma / a-na-ah-tim ša a-lim^{kl}
- 45 *A-šùr ša-da-dí-im / šu-ma a-na a-wa-tim*
a-ni-a-tim lá ú-kà-i-in-kà / a-šé-er
na-ru-qí-a / i-na a-lim^{kl} A-šùr
lá a-ba-lá-at / ki-ma / E-na-ma-nu-um
e-pu-šu-ma ù a-na-ku ša E-na-ma-nim

- 50 *a-ra-dí mî-nam / e-pí-iš / a-na*
Na-áb-Sú-en₆ qí-bi-ma / šu-ma
a-ma-lá / té-er-tí-a / lá i-pá-áš
a-ta / šu-ut / ù ša ki-ma / i-a-tí
na-áš-pí-ir-tám ku-un-kà-ma
- 55 *ší-bi-e / šu-ku-šu-ma / ší-bi-kà a-na*
k KÁ.DĪNGĪR / šé-ri-id-ma ša a-na
a-lim^{kl} / i-lu-ku-ni-ni pí-kà [x-x]
ša-áš-me-ma / tup-pá-am š[a x-x]
na-áš-pí-ir-tám
- s.k.60 *a-ni-tám / a-na KÙ.BABBAR 10 GĪN a-gur-ma tup-pí-a*
lu-ub-lu-nim-ma
a-lu-um ù be-li / li-šu-ru-ni a-na ší-ip-ri-im ša ta-gus-ru
GĪM ù ĪR ša na-ru-qí-a / ša A-šùr-ták-lá-ku dí-in-ma
KÙ.BABBAR šu-qúl

1-5) Laqip'den Aššur-taklaku, Nab-Su'en, Enna(m)-Su'en, Aššur-malik ve Tab-Aššur'a: Özellikle Aššur-taklaku'ya: 6-10) Ben, sana (daha) fazla ne yazayım? Sen kardeşimsin, beyimsin! 30 yıl önce *naruqqum*'u sana verdim ve sen de rıza gösterdin. Arkasından, hem haberin hem de mektubun bana geldi. (Bunun üzerine) 5 yıl boyunca sana (onu) sevkettim. 10-12) Ayrıca, zarflı tableti senin temsilcine verdim. Ben şöyle dedim: 12-16) Onun hesaplarını babamın firması için isbat edeyim ki, babamın evi alnı pak olsun, şehir kapısında benim de alnım pak olsun, onun da *karum*'da alnı pak olsun! 16-18) Firmayı kurayım, çocuğu yetiştireyim (ki) o, şehrin geçimine tahammül etsin! Sen kardeşimsin, 17-21) beyimsin! Beni (finansman olarak) kurtarabileceğin kadar kurtar! Babamın firmasını, beni ve babamın ruhunu kurtar! 21-24) *ikribum*'dan dolayı babamın evi zarar görmüştür. Senin *naruqqum*'undan 2 mina gümüş Aššur ve babamızın *ikribum*'u olarak gidecek. 25-28) Ayrıca, 3 mina altını, 5'er shekel *šimtum*'u (ve) 15 mina gümüşü bana gönder! Ki, memlekette (tanrı) Aššur ve babamın tanrısı seni hoşnut tutsunlar ve 29-31) sen hesabı verdiğinde, bu para gümüşten ve onun karından düşülsün! Gümüş buraya gelsin ki, senin temsilcine zarflı tableti vereyim! 34) Bana izin ver! Tanrı Aššur'dan dolayı seni

hoşnut tutsunlar! 35-38) Sen hesabı yaptığın(da) eğer bunları istemezsen, *ikribum*'un sahibi Aşşur biliyor, Aşşur'un *ikribum*'undan (dolayı) babamın evi zarar görüyor. 38-42) Ben, *naruqqum*'u sana verdiğimde, oğlun-kadın ve erkek kölen ve evin yoktu. Benim *naruqqum*'um olan gümüşü kendi oğlunun ve karının üzerine geçirttin ve 42-44) haksızlık yapmak için Haka'ya izin verdin. 44-48) Asur şehrinin geçimine katlanmak üzere, eğer senin için isbat edemezsen, benim *naruqqum*'um sebebiyle Asur şehrinde yaşamayacağım. 48-50) Ennamanum, hazır olur-olmaz, ben de Ennamanum'u sevkedeceğim. (Daha) ne yapayım? 50-58) Nab-Su'en'e şöyle de: Eğer, o benim talimatıma göre hareket etmezse sen, o ve benim temsilcim mektubu mühürleyin ve ona karşı şahitler koy ve kendi şahitini tanrı kapısına sevkettir ki, onlar şehire gittiklerinde ... senin sözünü duyursunlar. 58-60) Böylece, .. belgeyi, bu tablet taşıyıcısını 10 şecele kiraladım. Benim mektubumu bana versinler! Şehir ve bey, beni düzene koysunlar / sevketsinler! Senin kiraladığım ulağa karşılık, benim *naruqqum*'umuma ait kadın ve erkek köleyi Aşşur-taklaku'ya ver ve gümüşü öde!

AÇIKLAMALAR

St. 5) *minam madatim lulappitakkum*: Bu tabir "Sana daha fazla ne yazayım?" anlamına gelmektedir (CAD L, s. 91.a). Bu tabir yayınlanmış ATHE 39, 18-19'da aynen bizim belgemizin ilgili satırıyla paralellik gösterir. C. Michel-P. Garelli, Tablettes Paleo-Assyriennes de Kültepe I, 36, 15-17'de yine buna benzer olarak *mî-nam a-wa-tim ma-da-tim lu-lá-pî-ta-ku-nu-tí* şeklinde geçmektedir.

St. 12-13) *maşkanatuşu .....lukanamma*: "Onun hesaplarını ispat edeyim!" karşılığındadır. Bu tabirin paraleli için bkz. Hecker, Giessen 39, 11 ve 14.

St. 16) *betam epeşu*: "Firma kurmak, ev yapmak" anlamlarında kullanılmaktadır. Bizim metnimizde firma kurmak anlamı ile daha iyi mana bulmaktadır.

St. 17-18) *ù šé-ra-am lu-ra-bi / a-na-ah-tám ša a-lim^{K1} / li-iš-du-ud*: Bu cümleler "Çocuğu yetiştireyim! Şehrin geçimine katlansın!" gelmektedir. *šeram rabu* "çocuğu büyütme, yetiştirmek" olarak tercüme edilmektedir. *anahtum* ise ilk defa bu

yazılışı ile Kültepe belgelerinde karşımıza çıkmakta olup, *manahtum* kelimesinin yerine kullanılmıştır. Bu kelime ise “geçim, nafaka, ıslah etme ve düzenleme” gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Eskiasurca’da *ma* yerine *a* kullanılışı vardır ve buna en güzel örnek *Malku(wa)* yer adının *Alkuwa* olarak da geçmesidir (K.R. Veenhof, *Aspects*, s. 160, 169; S. Bayram, *Ar.An.* III, 49). Bunun yanında *manahtum*’un geçtiği yerler için bkz. *Prag* I 470,8; *Kt n/k* 1174,14; *Kt* 90/k 163,8. Yine ilgili satırlarda geçmekte olan *šadadum* fiilinin anlamları bakımından Eskiasurca’da “taşımak, götürmek” karşılıkları kullanılmaktadır (CAD Ş I, 24b). Diğer devirlerde bu kalıpta aynı fiil “tahammül etmek, ...e katlanmak” manalarına da gelmektedir. (CAD Ş I, 25a). Biz *anahtum* kelimesi ile birlikte bu fiili *anahtam šadadu* tabiri olarak “geçim (şartlarına) katlanmak, geçim (mücadelesine) tahammül etmek” anlamında kullanmak istiyoruz.

St. 42-43) Ahw, s. 121 a-b’de 3 farklı kelime olarak *šettu* ele alınmıştır. Bunlardan ilki *šettu* olarak ve “günah, suç, kabahat” anlamları ile verilmiştir. İkincisi *šettu* şeklinde enfatik t li olarak “huzursuzluk, ayaklanma, haksızlık” anlamlarında değerlendirilmiştir. Üçüncüsü ise *šetum* olarak ve birinci kelime gibi “günah, suç” karşılıkları ile kaydedilmiştir. Her üç kelime de *epešu* fiili ile geçen örneklerle karşımıza çıkmaktadır. CAD ise s. 341’de *šettu*’yu *epešu* ile birlikte “ihmal etmek, kusurda bulunmak” karşılıklarında vermiştir.

Yine bu satırda geçen *Haka* kelimesini, biz burada şahıs adı olarak değerlendiriyoruz (Bu konuda bkz. TC 2, 69: 10). Bilindiği üzere *Haka*, Kültepe Metinleri’nde daha çok yer adı olarak karşımıza çıkmaktadır (RGTC 4, s. 49).

kt. n/k- 1192

dy

5.

10.

15.

20.

25.

K.

Handwritten text in a cursive script, organized into approximately 28 horizontal lines. The text is contained within a rectangular border. The script is dense and appears to be a form of shorthand or a specific dialect of a language. The lines are numbered on the left side of the page, corresponding to the markers 5, 10, 15, 20, and 25. The text is written in black ink on a light-colored background.

30. *[Handwritten text in a grid]*

35. *[Handwritten text in a grid]*

40. *[Handwritten text in a grid]*

45. *[Handwritten text in a grid]*

50. *[Handwritten text in a grid]*

55. *[Handwritten text in a grid]*

K. *[Handwritten text in a grid]*

[Vertical handwritten text in a large oval frame]

H. Sever

o. K. 60.